

Civitate Wratislaviensi Donatus

Nagroda Wrocławia

Nagroda Prezydenta Wrocławia

2016

Szanowni Państwo!

Bieżący rok jest dla Wrocławia rokiem wyjątkowym. Nasze miasto nosi zaszczytny tytuł Europejskiej Stolicy Kultury. Wśród licznych znaczących wydarzeń kulturalnych tego roku ważne miejsce zajmuje otwarcie Muzeum Pana Tadeusza na wrocławskim Rynku. Ekspozycja bezcennego rękopisu posłużyła za kanwę do stworzenia znakomitej wystawy o wysokich walorach poznawczych i edukacyjnych.

Wydarzenie to nie byłoby możliwe bez wytrwałości i osobistego zaangażowania dyrektora Zakładu Narodowego im. Ossolińskich Adolfa Juzwenki, którego Rada Miejska Wrocławia uhonorowała tytułem *Civitatis Wratislaviensis Donatus*. Ten zaszczytny tytuł nadano w tym roku także dwóm wybitnym działaczom opozycji antykomunistycznej – Karolowi Modzelewskiemu oraz Kornelowi Morawieckiemu.

Wśród nagrodzonych Nagrodą Wrocławia oraz Nagrodą Prezydenta Wrocławia znajdziemy w tym roku osoby o niezwykłych historiach i wspaniałych osiągnięciach. Osoby oddane bez reszty służbie potrzebującym, lekarzy, twórców kultury, ludzi biznesu, edukacji i sportu. W 70. rocznicę swojej działalności, nagrodę Wrocławia odbierze także Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. W imieniu Rady Miejskiej Wrocławia wszystkim nagrodzonym serdecznie gratuluję.

Jacek Ossowski
Przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia

Wrocław, 24 czerwca 2016 roku

Szanowni Państwo!

Święto Wrocławia i zwolowana z tej okazji uroczysta Sesja Rady Miejskiej to wydarzenia dla miasta i jego mieszkańców nie tylko wzniosłe, ale i wyjątkowe. Tego dnia bowiem – przyznając tytuł Honorowego Obywatela Wrocławia, Nagrody Wrocławia i Nagrody Prezydenta – honorujemy osoby i instytucje szczególnie zasłużone dla naszego miasta, których zaangażowanie i ciężka praca przyczyniają się do zmiany otaczającego nas świata na lepszy i piękniejszy.

Rok 2016 jest dla Wrocławia i jego mieszkańców szczególny – nasze miasto nosi bowiem nie tylko zaszczytny tytuł Europejskiej Stolicy Kultury, ale także Światowej Stolicy Książki UNESCO. To dzięki otwartości umysłów, pragnieniu zmian i realizacji kolejnych wyzwań – od tych najmniejszych do najbardziej ambitnych – Wrocław nieustannie się rozwija i dąży do realizacji nowych projektów, istotnych dla mieszkańców miasta i regionu.

Dziękuję wszystkim wyróżnionym za zaangażowanie, serce i optymizm, jakim dzielą się z nami, za wskazywanie drogi, którą warto podążać. Cieszę się, że są Państwo z nami i zarażają nas swoim entuzjazmem, przekazują wiedzę oraz doświadczenie. Proszę przyjąć gratulacje i najserdeczniejsze życzenia dalszych sukcesów oraz wielu wspaniałych inspiracji do realizacji kolejnych wyzwań.

Rafał Dutkiewicz
Prezydent Wrocławia

Wrocław, 24 czerwca 2016 roku

Adolf Juzwenko (ur. 1939) – historyk, nauczyciel akademicki, działacz opozycji demokratycznej, od lat kieruje Zakładem Narodowym im. Ossolińskich we Wrocławiu.

Urodził się w Lisowcach na Kresach. Z Wrocławiem związany jest od 1956 roku. Ukończył historię na Uniwersytecie Wrocławskim. W latach 1961–1990 był pracownikiem naukowo-dydaktycznym w Instytucie Historycznym tej uczelni, zajmował się dziejami polskiego ruchu niepodległościowego i stosunkami polsko-rosyjskimi w XIX i XX wieku oraz historią Rosji.

W latach 70. i 80. działał w opozycji demokratycznej, był członkiem i doradcą Solidarności. Prowadził wykłady, odczyty i prelekcje w ramach Wrocławskich Czwartków Naukowych Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego, w Klubach Inteligencji Katolickiej i Wszechnicach Solidarności oraz w parafiach całej Polski. Na I Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ „Solidarność” (1981) przewodniczył delegacji Zarządu Regionu Dolny Śląsk. Przed wyborami do Sejmu Kontraktowego (1989) został powołany przez Związek na przewodniczącego Wrocławskiego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”.

W 1990 roku powierzono mu funkcję dyrektora Biblioteki Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, wówczas jeszcze placówki PAN. Wspierany przez Radę Naukową oraz

Towarzystwo Przyjaciół Ossolineum podjął starania o restytucję Fundacji. Wysiłki te zostały uwieńczone sukcesem w 1995 roku, kiedy Sejm przyjął uchwałę nadającą Zakładowi Narodowemu im. Ossolińskich status fundacji prawa publicznego. W tym samym roku Rada Kuratorów Ossolineum powierzyła Adolfowi Juzwence stanowisko dyrektora Zakładu im. Ossolińskich, które pełni do dziś.

Od lat 90. Ossolineum odzyskiwało pozycję liczącą się w kraju placówki naukowej i kulturalnej, a jego zbiory wzbogacały się o cenne dary i kolekcje, m.in. mapy śląskie od dr. Tomasza Niewodniczańskiego, medale i monety od Stanisława Garczyńskiego, archiwa Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Tadeusza Żenczykowskiego, Władysława Bartoszewskiego. Dzięki zabiegom dyrektora Juzwenki jeden z najcenniejszych polskich rękopisów – *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza – przeszedł w 1999 roku na własność Zakładu Narodowego im. Ossolińskich jako dar rodziny Tarnowskich i Miasta Wrocławia.

Od 1994 roku Adolf Juzwenko jest członkiem Polsko-Ukraińskiej Komisji ds. Wspólnego Dziedzictwa Kulturalnego.

Za swoją działalność Adolf Juzwenko uhonorowany został m.in. Złotym Medalem Zasłużony Kulturze Gloria Artis (2007) oraz Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2009).

Karol Cyryl Modzelewski (ur. 1937) – polski historyk, mediewista, profesor nauk humanistycznych, działacz opozycji w okresie PRL.

Studia ukończył w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie w latach 1962–1964 był asystentem i doktorantem. Z uczelni został usunięty za wystosowanie wspólnie z Jackiem Kuroniem *Listu otwartego do Partii*, w którym autorzy poddali krytyce ówczesną politykę władz PRL. W ramach represji Karol Modzelewski został usunięty z pracy, ze studiów doktoranckich i skazany na karę 3,5 roku pozbawienia wolności. Warunkowo zwolniony w sierpniu 1967 roku. Za udział w wydarzeniach Marca '68, jako jeden z inicjatorów akcji protestacyjnej po zdjęciu *Dziadów* w Teatrze Narodowym, został skazany na karę więzienia (ponownie 3,5 roku) i zwolniony dopiero w 1971 roku.

Na początku lat 70. XX w. został wrocławianinem. W latach 1972–1983 pracował w Instytucie Historii Kultury Materialnej Polskiej Akademii Nauk we Wrocławiu, gdzie w 1978 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego.

W 1980 roku wstąpił do Solidarności; był pomysłodawcą nazwy związku wykorzystywanej już w pierwszych biuletynach informacyjnych strajku gdańskiego, współautorem pomysłu jednej reprezentacji związkowej i wspólnej rejestracji. Od samego początku zasiadał w strukturach dolnośląskich władz

Solidarności, we wrześniu 1980 roku reprezentował Wrocław na ogólnopolskiej konferencji przedstawicieli Międzyzakładowych Komitetów Strajkowych (MKZ) w Gdańsku, został też delegatem na I Krajowy Zjazd Delegatów NSZZ „Solidarność”. Od listopada 1980 roku do kwietnia 1981 roku pełnił funkcję rzecznika prasowego Krajowej Komisji Porozumiewawczej (KKP).

Internowany po wprowadzeniu stanu wojennego, a w 1982 roku aresztowany pod zarzutem próby obalenia ustroju PRL, w 1984 roku został uwolniony na mocy amnestii.

W latach 1989–1991 pełnił mandat senatora wybranego w okręgu wrocławskim z ramienia Komitetu Obywatelskiego. Do 1992 roku pracował w Instytucie Historii PAN, otrzymując w 1990 roku tytuł naukowy profesora. W latach 1992–1994 był pracownikiem naukowym Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego.

W 1998 roku został odznaczony, wraz z Jackiem Kuroniem, Orderem Orła Białego. Jest też laureatem licznych nagród naukowych, m.in. nagrody Fundacji na Rzecz Nauki Polskiej (2007). W roku 2009 został uhonorowany tytułem doktora *honoris causa* Uniwersytetu w Bydgoszczy. W roku 2014 otrzymał Nagrodę Znaku i Hestii im. Księdza Józefa Tischnera i Nagrodę Literacką Nike.

Kornel Morawiecki (ur. 1941) – polityk, działacz opozycji antykomunistycznej, nauczyciel akademicki, marszałek senior Sejmu VIII kadencji.

Urodził się w Warszawie. W 1963 roku ukończył studia na Wydziale Fizyki Uniwersytetu Wrocławskiego. Po studiach podjął pracę na Uniwersytecie, a następnie na Politechnice Wrocławskiej.

Już w latach 60. wraz z grupą przyjaciół zaangażował się w działalność opozycyjną. W 1968 roku uczestniczył w protestach przeciw represjom wobec studentów oraz inwazji na Czechosłowację.

W 1979 roku wszedł w skład redakcji podziemnego pisma „Biuletyn Dolnośląski”. Wydawnictwo ukazywało się regularnie do 1990 roku.

W sierpniu 1980 Kornel Morawiecki wydawał ulotki wzywające do podjęcia na Dolnym Śląsku strajków solidarnościowych z protestującymi robotnikami Wybrzeża. Po porozumieniach sierpniowych aktywnie włączył się w działalność Solidarności, uczestniczył w historycznym I Krajowym Zjeździe Delegatów NSZZ „Solidarność” w hali Olivia w Gdańsku.

Od pierwszego dnia stanu wojennego ukrywał się w podziemiu. Zorganizował m.in. redakcję, druk i kolportaż pierwszego w kraju pisma podziemnego po 13 grudnia

1981 roku. W czerwcu 1982 roku założył Solidarność Walczącą, największe po samej Solidarności ugrupowanie podziemne, deklarujące bezkompromisową walkę z komunizmem o wolną Polskę.

Pierwszym sukcesem nowej organizacji były manifestacje zorganizowane 13 i 28 czerwca 1982 roku we Wrocławiu. Demonstracje przekształciły się w wielogodzinne walki uliczne, wznoszono barykady, niejednokrotnie zmuszając oddziały ZOMO do wycofania się. Do końca lat 80. struktury Solidarności Walczącej powstały w całej Polsce. Istniała także sieć przedstawicieli w krajach Zachodu.

W listopadzie 1987 roku najdłużej ukrywający się opozycjonista został aresztowany, a następnie deportowany na Zachód. W sierpniu 1988 roku wrócił do Polski przez zieloną granicę.

Wierny swym przekonaniom sprzeciwiał się rozmowom z komunistycznymi władzami w Magdalence i obradom Okrągłego Stołu, uważając, że odwlekają one jedynie nieuchronny upadek totalitarnego systemu i prowadzą do rezygnacji z demokratycznych ideałów.

W 1988 roku został odznaczony przez Prezydenta RP na Uchodźstwie Kazimierza Świątkiewicza Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Krzyżem Solidarności Walczącej.

Elżbieta i Stanisław Klimkowie – wydawcy, założyciele wydawnictwa Via Nova. Ona, z urodzenia wrocławianka o tradycjach „kresowych”, znawca wrocławskiej architektury. On urodzony w Częstochowie, wychowany w Toruniu, fotograf z zamiłowania, od ponad 30 lat zakochany we Wrocławiu. Oboje absolwenci Politechniki Wrocławskiej.

Od 1990 roku współwłaściciele małej rodzinnej firmy wydawniczej „Nova”, a od 2000 roku właściciele Oficyny Wydawniczej „Via Nova”.

Fotograficzno-architektoniczne zainteresowania Elżbiety i Stanisława Klimków zaowocowały powstaniem pięknych albumów. Wydawane na wysokim poziomie edytorskim, z barwnymi fotografiami autorstwa Stanisława Klimka, stały się znakiem rozpoznawczym Wrocławia. To samo można powiedzieć o jego fotograficznych plakatach, z charakterystycznymi widokami Wrocławia, które od lat zdobią szkoły, biura turystyczne, gabinety urzędów i pokoje wrocławskich hoteli.

Albumy, przewodniki, opracowania historyczne, zbiory pocztówek, wspomnienia byłych mieszkańców Wrocławia, leksykony były wielokrotnie nagradzane za szatę graficzną i wartość merytoryczną. Wszystkie te publikacje nie tylko ukazują piękno Wrocławia, ale na nowo przybliżyły wrocławianom jego dzieje.

Już jedna z pierwszych publikacji stała się sukcesem kreującym na nowo wrocławską tożsamość. Była nim seria *Wrocław. Fotografie z przełomu XIX i XX wieku*, zawierająca archiwalne zdjęcia rynku, placów, budowli miejskich i parków Wrocławia. Fotografie te rozbudziły wśród mieszkańców zainteresowanie starą fotografią Wrocławia i ikonografią miasta. Wśród ikonograficznych pozycji o naszym mieście znajduje się również wstrząsający swą wymową *Wrocław 1945. Album zniszczeń*.

Do fundamentalnych dzieł wydawnictwa należą wykonane na zlecenie Urzędu Miejskiego *Leksykon architektury Wrocławia* i *Leksykon zieleni Wrocławia*. Istotnym przyczynkiem do rozmów o historii Wrocławia stały się publikacje pt. *Obce miasto. Wrocław 1945 i potem, Zrozumieć miasto...* oraz wiele innych wydanych przez Via Novą książek.

Nie można też zapomnieć o pozostałych albumach i przewodnikach ukazujących piękno miast i całego Dolnego Śląska czy bardzo wartościowym przewodniku po Lwowie.

Elżbieta i Stanisław Klimkowie poprzez swoją działalność wydawniczą bez wątpienia wnieśli swój wkład na kształtowanie się współczesnej wrocławskiej tożsamości.

Brat Jerzy Adam Marszałkowicz (ur. 1931) – inicjator i współzałożyciel Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta, bibliotekarz, anglista, furtian.

Urodził się w Zgłobicach pod Tarnowem. Jest absolwentem Uniwersytetu Wrocławskiego i Wyższego Seminarium Duchownego.

W 1959 roku rozpoczął pracę w bibliotece Wyższego Seminarium Duchownego. Na jego prośbę władze Seminarium przesunęły go do pracy przy furcie, czyli na portierni seminaryjnej. Wtedy właśnie zetknął się z problemem bezdomności. Choć ówczesne władze PRL, zgodnie z założeniem, że w socjalizmie bezdomnych nie będzie, negowały istnienie tego problemu. Tymczasem do furty po odzież i jedzenie przychodzili ludzie biedni, bezdomni, alkoholicy, psychicznie chorzy, inwalidzi, starcy.

Po dziewięciu latach pracy jako furtian doszedł do wniosku, że konieczne jest otwarcie schroniska dla ludzi bezdomnych. Z pierwszą propozycją w tej sprawie wystąpił w roku 1971 do przewodniczącego Prezydium Rady Narodowej miasta Wrocławia. Po paru miesiącach otrzymał odpowiedź, że utworzenie schroniska dla bezdomnych jest niecelowe.

Dopiero w listopadzie 1981 roku udało się zarejestrować we Wrocławiu Towarzystwo Pomocy im. Adama Chmielowskiego. Miesiąc później w wigilię Bożego Narodzenia

ruszyło pierwsze schronisko Towarzystwa dla bezdomnych przy ul. Lotniczej. Jego opiekunem został brat Jerzy. Od pierwszego dnia zamieszkał ze swoimi podopiecznymi.

Później brat Jerzy był głównym inspiratorem stworzenia sieci schronisk na Opolszczyźnie. Do dziś mieszka z bezdomnymi w schronisku w Bielicach, gdzie od 1988 roku pełnił funkcję kierownika, a dziś jest na emeryturze. Pracując w schroniskach, dzielił codzienne życie z mieszkańcami, a swoje dochody przeznaczał na działalność Towarzystwa i jego podopiecznych.

Dziś w całym kraju działa ponad 150 placówek pomocy osobom bezdomnym. Towarzystwo zrzesza ponad 3 tysiące członków w 68 regionalnych kołach. Prowadzą schroniska, noclegownie, przytulki, kuchnie charytatywne i akcje dobroczynne.

Brat Jerzy Adam Marszałkowicz za wrażliwość na biedę, krzywdę, niesprawiedliwość i wybitne osiągnięcia w zakresie pomocy społecznej był wielokrotnie wyróżniany. Otrzymał m.in. medal św. Jerzego (1995) – nagrodę przyznaną przez „Tygodnik Powszechny”, nagrodę Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej „Człowiek Człowiekowi” (1997) oraz papieskie odznaczenie Pro Ecclesia et Pontifice (2002).

Zofia Teliga-Mertens (ur. 1926) – sybiraczka. Dzieciństwo spędziła w majątku rodziców w Woli Rycerskiej koło Krzemieńca. Jej ojciec był działaczem Stronnictwa Ludowego, oficerem Legionów odznaczonym za waleczność w wojnie z bolszewikami Orderem Virtuti Militari. Córka wspomina go jako społecznika, człowieka zaangażowanego w pomoc innym. Po wybuchu wojny został aresztowany przez NKWD.

W lutym 1940 roku wraz z tysiącami Polaków z Kresów rodzina została wywieziona do Kazachstanu. W skrajnie trudnych warunkach matka z córką przetrwały ponad pięć lat. W 1943 roku matka pani Zofii została przewodniczącą Międzyrejonowego Zarządu Związku Patriotów Polskich, a później kierownikiem Wydziału Poszukiwania Rodzin ZPP w Moskwie. Dzięki jej niestrudzonej pracy ponad 20 tysięcy polskich rodzin mogło powrócić po zakończeniu wojny do Polski. W 1946 roku Zofia wróciła z matką do Polski, na swoje miejsce zamieszkania wybierając Wrocław. Po ukończeniu studiów rolniczych pracowała w Warszawie w piśmie „Gromada – Rolnik Polski”.

W 1992 roku spotkała młodych Polaków z Kazachstanu pracujących na podwarszawskich budowach. Od jednego z ich dowiedziała się o losach Polaków pozostałych w Kazachstanie.

W 1998 roku Zofia Teliga-Mertens otrzymała za utracony na Wołyniu majątek – 45 hektarów ziemi, dom i siedem budynków gospodarczych – rekompensatę: trzy bloki mieszkalne (w sumie 40 mieszkań) na osiedlu w poradzieckich koszarach w Szczytnicy w gminie Warta Bolesławiecka. Pani Zofia wraz z matką postanowiły przeznaczyć cały majątek dla Polaków powracających z Kazachstanu. Swoje osiedle nazwały Kresówką.

Zofia Teliga-Mertens wszystko organizowała sama – od pieniędzy na remont dachów po pomoc w uzyskaniu wiz dla repatriantów. Pierwsza rodzina wprowadziła się do Kresówki już w 2000 roku. Wybierała przede wszystkim Polaków mieszkających w północnej części Kazachstanu – ze względu na panujące tam trudne warunki. Poszukiwała ludzi z konkretnymi zawodami – lekarzy, inżynierów. W gminie, w której bezrobocie sięgało 28% udało jej się znaleźć pracę dla repatriantów. Przez 10 lat sprowadziła do Polski około 200 osób – całe wielopokoleniowe rodziny. Wszyscy otrzymali od niej mieszkania na własność. Rozdała repatriantom wszystko, co otrzymała w ramach rekompensaty.

Zofia Teliga-Mertens nadal angażuje się w sprawę repatriacji Polaków z Kazachstanu. Marzy o tym, aby wszyscy, którzy tego chcą, mogli swobodnie wrócić do Polski.

Krzysztof Wronecki (ur. 1945) – specjalista w zakresie chirurgii dziecięcej i kardiologii, współtwórca Oddziału Kardiologii Dziecięcej w Dolnośląskim Centrum Chorób Serca.

Urodził się w Szamotułach, tam też ukończył liceum. W latach 60. studiował na Akademii Medycznej we Wrocławiu. Podczas studiów działał w Związku Studentów Polskich, był przewodniczącym Rady Uczelnianej, brał udział w wydarzeniach Marca '68.

W Akademii Medycznej, w której rozpoczął pracę zaraz po studiach, przeszedł kolejne stopnie kariery zawodowej i naukowej. W 1979 roku obronił pracę doktorską, a w 1992 roku uzyskał habilitację. W latach 1997–2014 pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Od 2002 roku jest profesorem nadzwyczajnym Politechniki Opolskiej, aktualnie dyrektorem Instytutu Fizjoterapii.

W 1989 roku dzięki staraniom profesora Wroneckiego powołano Oddział Kardiologii Dziecięcej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym we Wrocławiu, którego został ordynatorem. Pod patronatem prof. Zbigniewa Religii stworzył sprawnie funkcjonujący oddział, który dziś zabezpiecza potrzeby Dolnego Śląska w dziedzinie kardiologii dziecięcej. W 2002 roku na bazie istniejącego oddziału powstało Dolnośląskie Centrum

Chorób Serca, które przyczyniło się do znaczącej poprawy opieki kardiologicznej nad dorosłymi.

Profesor Krzysztof Wronecki od lat zajmuje się promocją zdrowia, a także aktywizacją pacjentów po zabiegach kardiologicznych. Ze Stowarzyszeniem Rozwoju Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej, którego jest prezesem, współorganizuje imprezy charytatywne na rzecz dzieci z wrodzonymi wadami serca. Pieniądze zebrane podczas tych imprez przeznaczane są na kupno sprzętu dla dzieci. Jest członkiem założycielem wrocławskiego Klubu Rotary, w ramach którego zajmował się wymianą młodzieży i pomocą w Zakładzie Opiekuńczo-Lecznym dla Dzieci w Jaskotlu. Za działalność rotariańską otrzymał odznakę „Paul Harris Fellow”.

Zajmuje się popularyzowaniem historii wrocławskiej medycyny. Uczestniczy m.in. w sesjach organizowanych przez Uniwersytet Wrocławski i Muzeum Miejskie, podczas których przedstawia postacie wybitnych wrocławskich lekarzy. W latach 2002–2014 przewodniczył wrocławskiemu oddziałowi Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji.

Za swoją działalność został odznaczony m.in. medalem Zasłużony dla Wrocławia, Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski oraz medalem im. Jana Mikulicza-Radeckiego za pracę w samorządzie lekarskim.

Akademia Wychowania Fizycznego powstała w 1946 roku jako Studium Wychowania Fizycznego przy Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1950 roku przekształcona została w samodzielną Wyższą Szkołę Wychowania Fizycznego, która w 1956 roku uzyskała uprawnienia do nadawania stopni magisterskich, a następnie w 1972 roku przemianowana została na Akademię Wychowania Fizycznego. W 1966 roku uzyskała prawo nadawania stopni doktorskich, a od 1990 roku prawo przeprowadzania przewodów habilitacyjnych.

Obecnie jest uczelnią trzywydziałową – z Wydziałem Wychowania Fizycznego, Wydziałem Fizjoterapii i Wydziałem Nauk o Sporcie, kształcąca na 6 kierunkach w systemie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych dziennych, zaocznych, wieczorowych i podyplomowych, a także studiów doktoranckich.

Wydziały Wychowania Fizycznego i Fizjoterapii posiadają pełne uprawnienia akademickie do nadawania tytułów zawodowych licencjata i magistra oraz stopni naukowych doktora i doktora habilitowanego nauk o kulturze fizycznej.

W dotychczasowej historii uczelni studia magisterskie ukończyło ponad 17 tysięcy absolwentów. Wśród nich są między innymi Kazimierz Górski, Zbigniew Pietrzykowski, Józef Zapećki, Ryszard Szurkowski, Urszula

Włodarczyk, Mieczysław Łopatka, Rafał Kubacki, Renata Mauer-Różańska.

Misją uczelni jest doskonalenie poziomu zdrowia i jakości życia Polaków, zwłaszcza mieszkańców Wrocławia, poprzez upowszechnianie wiedzy z zakresu kultury fizycznej, sportu i fizjoterapii oraz kultywowanie i rozwijanie tradycji akademickich, umacnianie etosu wiedzy, wolności i poszanowania europejskich zasad demokracji.

Od kilku ostatnich lat wrocławska Akademia Wychowania Fizycznego jest jedną z najwyższej cenionych uczelni w Polsce. Kilkakrotnie zajmowała I miejsce w różnych rankingach uczelni wychowania fizycznego w Polsce. Ostatnio w 2010, 2012, 2013, 2014 i 2015 roku, zajęła I miejsce w rankingu redakcji tygodnika „Perspektywy” oraz „Uczelnia Liderów”. Akademia spełnia też europejskie wymogi kształcenia zgodne z ECTS (The European Credit Transfer System) – dzięki czemu bez przeszkód mogą w niej studiować studenci z wszystkich krajów Unii Europejskiej.

Obchodząca w tym roku swoje 70-lecie Akademia Wychowania Fizycznego we Wrocławiu jest uczelnią znaną w Polsce i za granicą, stale podnoszącą poziom kształcenia nauczycieli wychowania fizycznego, trenerów i menedżerów sportu. Jest chlubą Wrocławia.

Marian Dymalski (ur. 1954) – działacz społeczny i sportowy, Prezes Klubu Sportowego AZS Wrocław, Przewodniczący Komitetu Akademickich Mistrzostw Świata oraz Przewodniczący Komitetu Sportów Zimowych Uniwersjada. Absolwent Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego. W trakcie studiów uprawiał lekkoatletykę.

W latach 1977–1979 był sekretarzem Wrocławskiego Klubu Olimpijczyka. Z kolei od roku 1979 sprawował funkcję sekretarza Klubu Środowiskowego AZS Wrocław. W latach 1993–2003 był wiceprezesem Akademickiego Związku Sportowego w Polsce. Od stycznia 2011 roku pełni funkcję prezesa Klubu Sportowego AZS Wrocław. Pełni również funkcję przewodniczącego Wrocławskiej Rady Sportu, organu o charakterze doradczo-opiniotawczym Prezydenta Wrocławia w zakresie kultury fizycznej. Był również doradcą przewodniczącego Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej w Warszawie.

W 1998 roku został uznany za najlepszego działacza sportowego w Polsce, a w 2000 roku za najlepszego menadżerem sportu. W 2012 roku znalazł się w Złotej Dziesiątce Działaczy 65-lecia.

W 2015 roku Marian Dymalski został wybrany w Lozannie na wiceprezesa Międzynarodowej Federacji Sportu Studenckiego (FISU),

zrzeszającej 171 krajów. Jego kandydaturę poparli między innymi Lech Wałęsa i Irena Szewińska. Ubiegając się o to stanowisko, w swojej kampanii Marian Dymalski postawił na merytorykę, ale i na humor, fotografując się z łopatą na wałbrzyskiej ziemi i pisząc, że ma nadzieję znaleźć nie tylko złoty pociąg, ale i złoty szlak dla FISU.

Jest propagatorem idei sportu, jako jednego z bardzo istotnych elementów wszechstronnego kształcenia dzieci i młodzieży, uczącego nas zaangażowania i dążenia do wyznaczonych celów w duchu *fair play*.

Marian Dymalski został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi oraz Złotą i Srebrną Odznaką „Za Zasługi dla Sportu”.

Krzysztof Jakubczak (ur. 1963) – animator i organizator wrocławskiego życia muzycznego i kulturalnego, założyciel Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Kulturalnych Nasze Miasto Wrocław.

W latach 1982–1987 studiował fizykę, a następnie 1986–1989 informatykę na Uniwersytecie Wrocławskim.

W czasie stanu wojennego zaangażowany był w działalność podziemia antykomunistycznego jako członek Niezależnego Zrzeszenia Studentów. Był współorganizatorem i członkiem Komitetu Strajkowego oraz komendantem strajku okupacyjnego w 1988 roku na Uniwersytecie Wrocławskim. Działal w duszpasterstwach akademickich Maciejówka i Dominik, uczestniczył w happeningach i demonstracjach; w latach 1984 i 1985 objęty zarzutami prokuratorskimi „za działalność antypaństwową”.

W 1989 roku organizował Wrocławskie Spotkania z Piosenką Niezależną i współorganizował Festiwal Niezależnej Sztuki Czechosłowacji.

W latach 1994–2002 był radnym Miasta Wrocławia, a następnie 1998–2002 dyrektorem Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu.

Krzysztof Jakubczak jest pomysłodawcą i organizatorem licznych festiwali i wydarzeń muzycznych cenionych w całej Polsce za wysoki poziom artystyczny i realizacyjny.

Do najstarszych z nich należą Spotkania z Piosenką Żeglarską i Muzyką Folk „Szanty we Wrocławiu” – w 2016 roku miała miejsce XXVII edycja tego festiwalu.

Od 2003 roku organizuje wielkie 1-majowe wydarzenie muzyczne – Thanks Jimi Festival, w którym bierze udział wielu wybitnych wykonawców światowej sceny muzycznej. Dzięki temu festiwalowi Wrocław może być dumny z kolejnych prób bicia Gitarowego Rekordu Guinnessa.

Od 2007 roku jest realizatorem całorocznego święta muzyki – Ethno Jazz Festival. Dzięki renomie i wysiłkowi organizatora we Wrocławiu występują wybitni artyści z całego świata. Corocznie w ramach Ethno Jazz Festival odbywa się kilkadziesiąt koncertów i recitali.

W 2009 roku za działalność w Solidarności Polsko-Czesko-Słowackiej Krzysztof Jakubczak został odznaczony Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Andrzej Kosendiak (ur. 1955) — dyrektor Narodowego Forum Muzyki, artysta, dyrygent i pedagog; należy do najaktywniejszych muzyków i organizatorów życia muzycznego w Polsce. Wrocławianin z urodzenia.

W 1980 roku zakładał NZS w Wyższej Szkole Muzycznej. Był szefem komitetu strajkowego, internowany w grudniu 1981 roku. Studia ukończył w 1983 roku. Od 1982 roku pracował w Liceum Muzycznym we Wrocławiu, był przewodniczącym Komisji Zakładowej w reaktywowanym NSZZ „Solidarność”. W latach 1990–2000 był wizytatorem Centrum Edukacji Artystycznej, a w latach 2000–2001 dyrektorem Departamentu Programowania i Nadzoru Edukacji Artystycznej w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Kierował Pracownią Muzyki Dawnej w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu (2002–2008). Jest doktorem habilitowanym, profesorem Akademii Muzycznej w Gdańsku. Prowadził projekty na uniwersytetach amerykańskich oraz w Królewskim Konserwatorium w Hadze (2016).

W 2005 roku został dyrektorem Filharmonii Wrocławskiej i Festiwalu Wratislavia Cantans. Połączył je w Narodowe Forum Muzyki (2004). Jest Przewodniczącym Zrzeszenia Filharmonii Polskich.

Dzięki niemu powstały: Collegio di Musica Sacra (1985), Studencka Orkiestra Baroko-

wa (2004), Chór NFM, Wrocławska Orkiestra Barokowa (2006), Chór Chłopięcy NFM, Wrocław Baroque Ensemble. Zainicjował festiwale Forum Musicum, Leo Festiwal oraz projekty edukacyjne „Śpiewający Wrocław”, „Śpiewająca Polska”, „Singing Europe”, „Pośpiewaj mi mamo, pośpiewaj mi tato”, „Centrum Edukacyjne NFM”. Przyczynił się do powstania Polskiego Narodowego Chóru Młodzieżowego i akademii muzyki dawnej, a także konkursów dla uczniów szkół muzycznych. Z jego inicjatywy powstały we Wrocławiu 4 nowe szkoły muzyczne (2005, 2006). Wspólnie z Zbigniewem Czwojodą założył Wrocławską Szkołę Jazzu.

Andrzej Kosendiak koncertował w kilkunastu krajach Europy i USA. Dokonał nagrań nieznanych dotąd dzieł z Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu — *Musica da Chiesa* (Wrocławska Nagroda Muzyczna 1997), Biblioteki w Strasburgu — dzieła Franza Xavera Richtera *Missa Pastorale*, *Dixit*, *Magnificat* oraz *Stabat Mater* Antonia Bononciniego. Nagrał 2 płyty z dziełami Grzegorza Gerwazego Gorczyckiego (Wrocławska Nagroda Muzyczna, nominacje do nagrody Fryderyk), CD z muzyką liturgiczną Wolfganga Amadeusza Mozarta, a ostatnio z muzyką Bartłomieja Pękiela. Jako dyrygent regularnie koncertuje z zespołami filharmonicznymi z całej Polski.

Paweł Marchewka (ur. 1973) – twórca i prezes Techlandu, jednej z największych firm produkujących gry komputerowe. Pochodzi z Ostrowa Wielkopolskiego.

Pomysł na stworzenie własnej firmy zrodził się z potrzeby młodych ludzi dostępu do gier. W 1991 roku aby zdobyć nowe gry, trzeba było z Ostrowa Wielkopolskiego jeździć do Wrocławia na giełdę komputerową organizowaną w stołówce studenckiej przy ul. Smoluchowskiego. Firma zaczynała jako dystrybutor i wydawca na polskim rynku gier zachodnich producentów. Wkrótce jednak przeważał pogląd, że jedynym sposobem na posiadanie dobrego produktu jest wyprodukowanie go samemu. Pierwszą znaczącą samodzielnie wyprodukowaną grą była *Crime Cities*. Następnie powstała *Eksterminacja*. Obie gry trafiły na światowe rynki. Jak wspomina Paweł Marchewka, ten ważny okres w działalności firmy był równocześnie dość trudnym. Niewielkie wciąż doświadczenie zespołu programistów powodowało, że realizacja projektów się przeciągała, co na rynku komputerowym oznacza, że gotowe produkty mogą okazać się przestarzałe już w dniu premiery.

Przełomem było stworzenie w 2003 roku autorskiego silnika gry – zasadniczej części kodu współczesnych gier komputerowych. Wyprodukowana z jego użyciem gra *Chrome*

odniosła znaczący sukces rynkowy, a wciąż udoskonalany silnik pozwolił na sprawne tworzenie nowych gier. W 2006 powstał *Call of Juarez*, który wraz ze swoimi *sequelami* został bardzo dobrze przyjęty na rynku światowym. Firma Pawła Marchewki zaczyna być zauważana w skali globalnej. W 2010 roku branżowy miesięcznik „Develop” sklasyfikował Techland na 58. miejscu swojego rankingu. W 2012 roku w tym samym rankingu firma była już na 25. miejscu. Wyprodukowana w 2011 roku gra *Dead Island* sprzedała się w blisko 6 milionach kopii na całym świecie.

W 2013 roku Techland nawiązał współpracę ze światowym gigantem Warner Bros, z którą wydał swój kolejny przebój rynkowy grę *Dying Light*. Z liczbą ok. 7,5 miliona sprzedanych kopii gra znalazła się na 7. miejscu najpopularniejszych gier na świecie.

Firma zatrudnia dziś ponad 260 pracowników. Dla wielu z nich tworzenie gier to nie tylko praca, ale także hobby i życiowa pasja. Ogromny sukces rynkowy oraz ambicje konkurowania z największymi sprawiają, że firma wciąż poszukuje w kraju i za granicą nowych specjalistów. W 2013 roku powstał oddział Techlandu w kanadyjskim Vancouver.

W 2016 roku Paweł Marchewka po raz pierwszy znalazł się na liście 100 najbogatszych Polaków miesięcznika „Forbes”. Od razu na 25. miejscu.

Wincenty Mazurec (ur. 1942) – dyrektor Pogotowia Ratunkowego we Wrocławiu, wybitny specjalista w dziedzinie systemu ratownictwa medycznego. Członek Krajowego Zarządu Związku Pracodawców Ratownictwa Medycznego SP ZOZ.

W 1973 roku ukończył Wydział Mechaniczny na Politechnice Wrocławskiej. Pracę w Wojewódzkiej Kolumnie Transportu Sanitarnego rozpoczął w latach 60. XX wieku od stanowiska stażysty. W kolejnych latach pogłębiał swoją wiedzę oraz wykorzystywał zdobyte umiejętności, co zaowocowało awansem w 1975 roku na zastępcę dyrektora. W 1989 roku objął funkcję dyrektora. W wyniku połączenia Wojewódzkiej Kolumny Transportu Sanitarnego z Wojewódzką Stacją Pogotowia Ratunkowego w 2000 roku powstało Pogotowie Ratunkowe we Wrocławiu, na którego czele stanął Wincenty Mazurec. Wszechstronna wiedza zawodowa i profesjonalizm, rzetelność i obiektywizm to wizytówka dyrektora. W trakcie długoletniego zarządzania stworzył dobrze zorganizowaną, nowoczesną jednostkę wyposażoną w wysokiej klasy środki transportu sanitarnego, sprzęt i aparaturę medyczną, a także nowoczesny zintegrowany system dyspozytorski, w której pracuje ponad 1000 osób.

W 2010 roku Wincenty Mazurec zorganizował Ogólnopolskie Obchody Dnia Ratow-

nictwa Medycznego pod patronatem Ministra Zdrowia. W 2013 roku Pogotowiu Ratunkowemu we Wrocławiu powierzono organizację XII Międzynarodowych Mistrzostw w Ratownictwie Medycznym. Udział zagranicznych załóg ratownictwa medycznego przyniósł kolejne doświadczenia, które do dzisiaj służą transgranicznej współpracy.

Za liczne inicjatywy oraz osiągnięcia dla Państwowego Ratownictwa Medycznego Minister Zdrowia w 2015 roku wyróżnił Wincentego Mazurca nagrodą im. bł. Gerarda w kategorii Osobowość Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Wincenty Mazurec pasjonuje się piłką nożną i jest kibicem WKS Śląsk Wrocław.

Piotr Ponikowski (ur. 1961) – kardiolog, profesor nauk medycznych.

Jest wrocławianinem z urodzenia. W 1986 roku ukończył Wydział Lekarski Akademii Medycznej we Wrocławiu. Cztery lata później uzyskał stopień naukowy doktora. W latach 1991, 1992 oraz 1995–1996 zdobywał doświadczenie w prestiżowych klinikach w Sztokholmie i Londynie. Habilitował się w 1997 roku, a w 2002 – w wieku 41 lat – uzyskał tytuł profesora zwyczajnego.

Pracę w 4. Wojskowym Szpitalu Klinicznym we Wrocławiu rozpoczął w 1997 roku od stanowiska starszego asystenta. Następnie pracował jako ordynator I Oddziału Kliniki Kardiologii, zastępca kierownika, a od 2005 roku pełni funkcję kierownika Kliniki Kardiologii Ośrodka Chorób Serca. Zespół kardiologów pod kierownictwem profesora Ponikowskiego należy do jednych z najlepszych w Polsce, stosując w terapii nowatorskie metody. W grudniu 2014 roku zespół przeprowadził 2 zabiegi trwale leczące nadciśnienie tętnicze u chorych opornych na leczenie farmakologiczne. To piąty i szósty taki zabieg na świecie, a wrocławski szpital stał się trzecim ośrodkiem wykonującym zabiegi tą techniką.

Od 2002 roku profesor Ponikowski prowadzi wykłady i warsztaty poświęcone problemom niewydolności serca organizowane przez Europejskie Towarzystwo Kardiologiczne.

W 2009 roku profesor Piotr Ponikowski został kierownikiem Katedry i Kliniki Chorób Serca Wydziału Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego im. Piastów Śląskich we Wrocławiu. Prowadzi zajęcia dla studentów, a także wykłady i kursy szkoleniowe dla lekarzy specjalizujących się w chorobach wewnętrznych i kardiologii.

Zainteresowania badawcze profesora Piotra Ponikowskiego obejmują głównie takie zagadnienia jak niewydolność serca, choroba wieńcowa, arytmia serca. Jest współautorem ponad 400 prac ogłoszonych drukiem w czasopiśmie recenzowanych. Łączna liczba cytowań z jego prac w piśmiennictwie międzynarodowym to ponad 30 tysięcy. W bieżącym roku nazwisko profesora Ponikowskiego znalazło się na liście najbardziej wpływowych umysłów naukowych świata opublikowanej przez organizację Thomson Reuters.

W latach 1999–2015 profesor Piotr Ponikowski był głównym badaczem w ponad 100 badaniach klinicznych.

W latach 2012–2014 był członkiem zarządu Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego. Obecnie pełni funkcję prezesa Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego.

Profesor Piotr Ponikowski jest maratończykiem i propagatorem biegania. Na jego wykłady dla biegaczy przychodzą tłumy entuzjastów biegów i aktywności fizycznej.

Fundacja Hobbit (zał. 1992) – z powodzeniem i sukcesami, już od niemal 25 lat, wychowuje, a także organizuje w sposób twórczy czas wrocławskim dzieciom i młodzieży. W myśl zasady: „Bawiąc – ucząc, ucząc – bawić” robi to z bardzo dobrym skutkiem, zyskując wdzięczność swoich młodych podopiecznych.

Chociaż początki działalności fundacji były skromne to obecnie jest to instytucja licząca się na społecznej mapie Wrocławia. Jednym z jej założycieli oraz animatorem i liderem jest Krzysztof Bojda – dobry duch i pomysłodawca wielu społecznych inicjatyw.

Podstawowym celem działania organizacji jest prowadzenie różnorodnych form zajęć dla dzieci i młodzieży, mających na względzie ich prawidłowe wychowanie, rozwój i przystosowanie do życia w społeczeństwie. Wszystko to odbywa się w atrakcyjnej formie wyjazdów i zajęć rekreacyjno-sportowych, warsztatów, kursów, festynów. Fundacja propaguje edukację ekologiczną, muzyczną, sportową, organizuje letnie i zimowe obozy wypoczynkowe. Ważnym elementem działalności są zajęcia wyrównawcze dla dzieci i młodzieży.

Nie można też nie wspomnieć o ciekawej ofercie Klubu Żeglarskiego „Wyspy Zaczarowane” – centrum aktywności dzieci i młodzieży. Fundacja Hobbit to bowiem również żeglarstwo, regaty, zajęcia i praktyka marynistyczna. Przystań Wodna „Marina Kozanów”

to rozpoznawalne miejsce, gdzie od wielu lat organizowane są zajęcia wodniackie dla setek wrocławskich dzieci i w najlepszym wydaniu promowane walory rekreacyjne rzeki Odry.

Warto zaznaczyć, że od 1992 roku w organizowanych przez Fundację Hobbit inicjatywach uczestniczyło ponad 25 tysięcy młodych ludzi. Fundację wyróżnia zaangażowanie, pożyteczna praca i umacnianie wizerunku Wrocławia jako miejsca spotkań, otwartego na wartościowe inicjatywy społeczne.

Honorowe obywatelstwo

– nowożytna historia tej zaszczytnej godności, nadawanej osobie o wielkich zasługach i ogromnym autorytecie moralnym, sięga czasów rewolucji francuskiej (fr. *bourgeois honoraire*). W 1792 roku rząd rewolucyjnej Francji nadał zaszczytny tytuł honorowego obywatela Francji Tadeuszowi Kościuszcze jako wyraz uznania dla jego walki o ideały wolności. W tym samym roku tytuł ten otrzymał również Fryderyk Schiller za rewolucyjne przesłanie *Zbójców*.

Honorowe obywatelstwo przyznawane jest na całym świecie, zarówno przez państwa, jak i regiony oraz miasta. Otrzymują je artyści, pisarze, uczeni, politycy, osoby zasłużone dla kraju lub lokalnej społeczności, organizacje i instytucje. Jednym z bardziej znanych – i niezwykle rzadkim, gdyż jak dotąd zdarzyło się to tylko siedem razy – przykładów nadania tytułu honorowego obywatelstwa USA było przyznanie tej godności przez Kongres USA jako pierwszemu w 1963 roku Winstonowi Churchillowi. Jako siódmy otrzymał ten tytuł pośmiertnie w 2009 roku Kazimierz Pułaski.

Honorowe Obywatelstwo Wrocławia

– nadawane jest przez władze miejskie w celu wyróżnienia osób szczególnie zasłużonych dla Wrocławia. Tytuł przyznawano osobom piastującym wysokie urzędy, przede wszystkim politykom i wojskowym. Obywatelstwo tytularne otrzymywały osoby spoza Wrocławia: politycy, uczeni, literaci i artyści. Niektórzy z nich urodzili się lub zmarli we Wrocławiu.

Po raz pierwszy Rada Miejska Wrocławia przyznała tytuł honorowego obywatela miasta w 1870 roku. Otrzymał go Carl Ludwig August baron von Ende, starosta powiatu ziemskiego wrocławskiego. Do 1933 roku uhonorowano 24 osoby, m.in. niezwykle zasłużonego dla Wrocławia nadburmistrza Georga Bendera oraz pisarza Gerharda Hauptmanna, laureata nagrody Nobla z 1912 roku.

W 1993 roku Rada Miejska Wrocławia ustanowiła tytuł *Civitate Wratislaviensi Donatus*. Jako pierwszego uhonorowano tym tytułem prof. Alfreda Jahna, rektora Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1962–1968.

Nagrody Miasta Wrocławia

– uchwałą Rady Miejskiej Wrocławia z dnia 16 stycznia 1993 roku ustanowione zostały 3 wyróżnienia: tytuł *Civitate Wratislaviensi Donatus* – przyznawany osobom odgrywającym istotną rolę w życiu społecznym, gospodarczym i kulturalnym Wrocławia, Nagroda Wrocławia – którą Rada Miejska przyznaje osobom i instytucjom za całokształt ich pracy na rzecz miasta na wniosek Komisji Nominacyjnej (do 2002 roku Rady Nominacyjnej), oraz Nagroda Prezydenta Wrocławia – przyznawana osobom i instytucjom za działalność i osiągnięcia w mijającym roku po zasięgnięciu opinii Komisji Nominacyjnej. Komisja Nominacyjna ma charakter doraźnej komisji Rady Miejskiej. W jej skład wchodzi 12 radnych, a jej pracom przewodniczy Przewodniczący Rady.

Uprawnionymi do składania wniosków o nadanie Nagrody Wrocławia są: Przewodniczący Rady Miejskiej Wrocławia i jej komisje oraz Prezydent Wrocławia, a także organizacje działające na terenie miasta.

O Nagrodę Prezydenta Wrocławia wnioskować mogą: Prezydent Wrocławia, komisje Rady Miejskiej i pozostałe organizacje. Wszystkie wnioski kierowane są bezpośrednio do Komisji Nominacyjnej. Obydwa rodzaje nagród są przyznawane corocznie 24 VI – w dniu Święta Wrocławia, a zarazem patrona miasta, św. Jana Chrzyciela.

1993

Alfred Jahn

1994

Tadeusz Różewicz

1995

Henryk Tomaszewski

1996

Henryk Gulbinowicz

1997

Jan Paweł II

1998

Jerzy Grotowski

1999

Wojciech Dzieduszycki (zrzekł się tytułu w 2006 r.)

2000

Jan Nowak-Jeziorański

2001

Václav Havel

2002

Norman Davies

2003

Andrzej Wajda

2004

Władysław Bartoszewski

2005

Lech Wałęsa

2006

Sylwester Chęciński

2007

Kurt Masur

2008

Dalajlama XIV

2009

Urszula Koziół

2010

Aleksandra Natalli-Świat

Władysław Stasiak

Jerzy Szmajdziński

2011

Władysław Frasyniuk

2012

Eugeniusz Get-Stankiewicz

2013

Bogdan Zdrojewski

2014

Jan Miodek

2015

ks. Stanisław Orzechowski „Orzech”

o. Ludwik Wiśniewski

1993

1. Roman Aftanazy
2. Towarzystwo Pomocy im. Brata Alberta

1994

1. Marek Dyżewski
2. Wanda Tomaszewska
3. Ewa Unger
4. Dawna Polonia Wrocławska

1995

1. Andrzej Jochelson
2. Dolnośląska Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych we Wrocławiu

1996

1. Stanisław Miękiś
2. Andrzej Wiszniewski
3. Zespół Rozgłośni Polskiego Radia we Wrocławiu

1997

1. Wojciech Dzieduszycki
2. Jan Feliks Sarosiek
3. Wydawnictwo Dolnośląskie

1998

1. Marek Rostecki
2. Tadeusz Zipser
3. Zespół architektów: Wacław Hryniewicz, Wojciech Jarząbek, Jan Matkowski

1999

1. Janina Bogusławska-Jaworska
2. Maciej Łagiewski
3. Kabaret „Elita”

2000

1. Stefan Arczyński
2. Sylwester Chęciński
3. Jan Miodek
4. Miesięcznik „Odra”

2001

1. Maria i August Wilhelm Hectowie
2. Renata Mauer-Róžańska
3. Ewa Szumańska-Szmorlińska
4. „Notatnik Teatralny”

2002

1. Hans Hallgren
2. Czesław Hernas
3. Leon Kieres
4. Bogdan Ludkowski
5. Uniwersytet Wrocławski

2003

1. Jan Chorostkowski
2. Jan Kaczmarek
3. Wanda Toboła
4. Dzielnica Wzajemnego Szacunku

2004

1. Paweł Jarodski
2. Henryk Rossa
3. Wojciech Wrzesiński
4. Wydział Aktorski PWST we Wrocławiu

2005

1. Ks. Stanisław Orzechowski
2. Janusz Degler
3. Dolnośląska Izba Gospodarcza
4. Parafia pod wezwaniem św. Elżbiety przy ul. Grabiszyńskiej i parafia pod wezwaniem św. Antoniego przy ul. Kasprowicza

2006

1. René Engel
2. Ryszard Lackner
3. Walentyna Krystyna Wnuk
4. Konwent oo. Bonifratrów prowadzący Hospicjum przy ul. Poświęckiej
5. Departament la Vienne

2007

1. Józef Dudek
2. Natalia Lach-Lachowicz
3. Kornel Morawiecki
4. Arcybiskupi Komitet Charytatywny
5. Teatr Pieśń Kozła

2008

1. Jerzy Czernik
2. Tadeusz Krasoń
3. Józef Łukaszewicz
4. Jan Ślęk
5. Alicja Zawisza

2009

1. Andrzej Nabzdyk
2. Romuald Siepsiak
3. Stanisław Wysocki
4. Bronisław Zathey
5. Związek Polaków na Białorusi

2010

1. Karol Bal
2. Władysław Frasyniuk
3. Jerzy Kos
4. MDK im. Kopernika we Wrocławiu
5. NSZZ Solidarność Region Dolny Śląsk

2011

1. Anette Bußmann
2. Wiesława Drojecka
3. Bogusław Litwiniec
4. Wojciech Witkiewicz
5. Niezależne Zrzeszenie Studentów Region Wrocławski

2012

1. Jan Biliszczyk
2. Ryszard Jadach
3. Włodzimierz Szomański
4. Kazimierz Tumski
5. Dolnośląskie Towarzystwo Muzyczne

2013

1. ks. abp Marian Gołębiowski
2. Anna Hannowa
3. Mieczysław Łopatka
4. Janusz Sybis
5. Teatr Arka

2014

1. ks. Adam Drwięga
2. Wanda Izdebska — s. Anatolia
3. Roman Kołacz
4. Wojciech Kazimierz Siwek
5. Krzysztof Szwagrzyk
6. Centrum studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy'ego Brandta

2015

1. Ewa Czermak
2. Adam Nowotarski
3. Igor Salamon
4. Józef Zapędzki
5. Klub Ludzi ze znakiem „P”

1992

1. Józef Cynar
2. Krzysztof Pelech
3. Igor Przegrodzki
4. Tadeusz Różewicz
5. Miesięcznik „Odra”
6. Orkiestra Kameralna „Leopoldinum”

1993

1. Ks. Franciszek Glód
2. Mariusz Hermansdorfer
3. „Notatnik Teatralny”
4. Teatr Polski

1994

1. Tadeusz Strugała
2. Jerzy Woźniak
3. Teatr Lalek
4. Wydawnictwo Dolnośląskie

1995

1. Adolf Juzwenko
2. Jan Jakub Kolksi
3. PWST
4. Pismo Artystyczne „Format”
5. Związek Polskich Artystów Plastyków

1996

1. Arkadiusz Koniecki
2. Wojciech Kościelniak
3. Janusz Zaleski i Jacek Weksler

1997

1. Renata Mauer
2. Marcin Płaza
3. Ogród Botaniczny
4. Wydział Chemii Uniwersytetu Wrocławskiego

1998

1. Ryszard Mazur
2. Stefan Placek
3. Fundacja Proscen i Teatr K2
4. Open Studio/WRO

1999

1. Aleksandra Kubicz
2. Ewa Michnik
3. Urszula Włodarczyk

2000

1. Tomasz Broda
2. Tymoteusz Karpowicz
3. Aleksandra Kurzak
4. Ryszard Tomaszewski
5. Marek Zieliński

2001

1. Lech Janerka
2. Twórcy wystawy „Wrocław 2000 – moje miasto”:
Włodzimierz Dolatowski, Michał Jędrzejewski, Stanisław Lose, Mieczysław Piróg
3. Sztafeta lekkoatletów:
Jacek Bocian, Józef Lisowski, Robert Maćkowiak, Piotr Rysiukiewicz

2002

1. Marek Danielak
2. Małgorzata Gorący
3. Galeria „Opus”

2003

1. Wojciech Kościelniak
2. Ewa Michnik (nagroda specjalna)
3. Hans Vontobel
4. Komenda Dolnośląskiej Chorągwi ZHP
5. XIV LO im. Polonii Belgijskiej

2004

1. Krzysztof Bojda
2. Krystyna Miłobędzka
3. Elżbieta Popławska-Dobijewska
4. Włodzimierz Szostek
5. Formacja Chłopieca „Legitymacje” (wyróżnienie specjalne):
Sambor Dudziński, Konrad Imiela, Cezary Studniak

2005

1. Ks. Andrzej Dzielak i ks. Mirosław Drzewiecki
2. Roman Kołakowski
3. Katedra i Klinika Chorób Zakaźnych, Chorób Wątroby
i Nabytych Niedoborów Odpornościowych Akademii Medycznej we Wrocławiu
4. Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola

2006

1. Ewa Bohdanowicz
2. Bente Kahan
3. Marek Krajewski
4. Tadeusz Luty
5. Ks. Prałat Zdzisław Peszkowski

2007

1. Stanisław Dróżdż
2. Beata Maciejewska
3. Jan Słowikowski
4. Krzysztof Turkowski
5. Mieczysław Zlat

2008

1. Krzysztof Kuliński
2. Krzysztof Wincza
3. ATM Grupa S.A. – Tomasz Kurzewski
4. Katolickie Radio Rodzina – ks. Cezary Chwiczynski
5. Portal „Nasza-Klasa”:
Łukasz Adziński, Michał Bartoszkiewicz, Paweł Olchawa, Maciej Popowicz

2009

1. Piotr Freyberg
2. Ewa Kobel
3. Aleksandra Kubicz
4. Bogusław Ogródnik
5. Krzysztof Skowroński
6. Kazimiera Anna Wilk
7. Stowarzyszenie „Wratislaviae Amici”

2010

1. Jarosław Fret
2. Tomasz Merta
3. Małgorzata Mikołajczyk
4. Czesław Radzikowski
5. Dolnośląska Izba Gospodarcza

2011

1. Krzysztof Domarecki
2. Roman Gutek
3. Piotr Małachowski
4. Jarosław Pieniak
5. Kolegium Europy Wschodniej

2012

1. Erazm Humienny
2. Marek Bojarski
3. Marek Suchy
4. Zbigniew Rybczyński
5. Drużyna piłkarska WKS Śląsk

2013

1. Waldemar Krzystek
2. Aleksander Mazur
3. Mateusz Morawiecki
4. Liceum Ogólnokształcące nr XIV im. Polonii Belgijskiej
5. Zespół redakcyjny Telewizji Dolnośląskiej TeDe

2014

1. Józef Hałas
2. Martin Ring
3. Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji i Rodziny NURT
4. Światowy Związek Żołnierzy AK. Okręg Dolnośląski

2015

1. Daniel Richard Marian Davies
2. Roman Duda
3. Grzegorz Dzik
4. Aleksandra Kubas-Kruk
5. Ewa Skrzywanek
6. Mariusz Urbanek
7. Herbert Wilhelm Wirth
8. Wanda Ziembicka-Has

Zdjęcia:

str. 6, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 30, 32, 34 — Joanna Stoga

str. 8 — dzięki uprzejmości „Gazety Wrocławskiej”

str. 26 — Łukasz Rajchert, dzięki uprzejmości NFM im. Witolda Lutosławskiego

str. 28 — materiały własne firmy Techland

Skład i łamanie tekstu:

Fabryka Kreacji Pavos